

Pojetí rodiny u mladých lidí a jejich názory na rodinný život

Zuzana Hlavinková

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana Hlavinková**
Osobní číslo: **H138034**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Pojetí rodiny u mladých lidí a jejich názory na rodinný život**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na rodinu a její funkci;
- na názory dnešních mladých lidí na rodinný život;
- na problematiku rodiny v pojetí mladých lidí.

Součástí práce bude realizovaný kvalitativní výzkum zaměřený na mladé lidi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Fialová, L. Představy mladých lidí o manželství a rodičovství. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, ISBN 80-85850-87-7.

Kohoutek, R. Základy užití psychologie. Brno: Akademické nakladatelství, s. r. o., 2002, ISBN 80-214-2203-3.

Možný, I. Rodina a společnost. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, ISBN 80-864-2958-X.

Nakonečný, M. Sociální psychologie. 3. vyd. Praha: Academia, 2009, ISBN 80-200-0690-7.

Smékal, V. Pozvání do psychologie osobnosti. Brno: Barrister a Principal, 2002 ISBN 80-85947-80-3.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Mgr. Irena Ocetková, Ph.D.**
Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce: **4. prosince 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2016**

Ve Zlíně dne 4. prosince 2015

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 1.3.2016

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje rodině a zpracovává postoje a názory mladých lidí na rodinný život. Úvodní kapitola teoretické části se zabývá funkcemi, typologií rodiny a současnou rodinou. V následující kapitole se zabývám problematikou manželství, počtem dětí v rodině, rozvody a nesezdanými soužitími.

V praktické části pomocí dotazníku zjišťuji postoje a názory mladých lidí na rodinný život.

Klíčová slova: rodina, děti, manželství, svatba, kariéra, rozvod, nesezdané soužití

ABSTRACT

Bachelor thesis concerns family and handles the attitudes and opinions of young people on family life. The introductory chapter of theoretical part deals with functions, typology of family and current family. The next chapter deals with the issue of marriage, number of children in the family, divorce and unmarried cohabitation.

In the practical part, using a questionnaire, I make research on attitudes opinions of young people on the family life.

Keywords: family, children, marriage, wedding, career, divorce, unmarried cohabitation

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí své práce Ing. Mgr. Ireně Ocetkové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, za věcné připomínky a cenné rady poskytnuté během zpracování mé práce.

Také bych chtěla poděkovat mému příteli, rodičům a přátelům za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytli při zpracování mé bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Pojetí rodiny u mladých lidí a jejich názory na rodinný život“ vypracovala samostatně s využitím literatury uvedené v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně dne 21.4. 2016

Zuzana Hlavinková

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA	12
1.1 FUNKCE RODINY.....	12
1.2 TYPOLOGIE RODINY	14
1.3 SOUČASNÁ RODINA	16
2 SOUČASNÉ POJETÍ RODINY	19
2.1 VÝBĚR PARTNERA	19
2.2 MANŽELSTVÍ.....	20
2.3 DĚTI.....	22
2.4 ROZVODY.....	24
2.5 ZAMĚSTNANÁ ŽENA, KARIÉRA	25
2.6 NESEZDANÁ SOUŽITÍ, SINGLES	26
PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 METODY, CÍLE VÝZKUMU A STANOVENÍ HYPOTÉZ	29
3.1 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY.....	29
3.2 POUŽITÉ METODY	29
3.3 POPIS VZORKU RESPONDENTŮ	30
3.4 POPIS VÝSLEDKŮ	30
3.5 SOUHRN A INTERPRETACE	39
ZÁVĚR	42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	44
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	47
SEZNAM GRAFŮ	48
SEZNAM TABULEK	49
SEZNAM PŘÍLOH	50

ÚVOD

„Oženit se, založit rodinu, přijmout všechny děti, jež přijdou, zachovat je na tomto nejistém světě a dokonce, bude-li to možné, je trochu vést, to je podle mého přesvědčení nejvyšší meta, jíž může člověk dosáhnout.“

(Franz Kafka)

Partnerský vztah znamená odpovědnost vůči partnerovi. Pravděpodobně proto v posledních letech dochází k tomu, že se manželství pro mladé lidi stává méně atraktivní volbou a mnohem raději žijí v nesezdaném soužití. Žijí spolu takhle pár let a testují si tak svého partnera pro společný život s dětmi. Dále si pořídí domácího mazlíčka, aby viděli, zda jsou schopni se vůbec o někoho postarat.

Ve svém okolí čím dál více pozoruji, že mladí lidé nejprve založí rodinu a až jim dítě alespoň trošku povyroste, uzavřou manželství. Na druhou stranu stále existují páry, které uzavírají manželství, aniž by partnerka byla těhotná a rodinu zakládají až po roce. Potom tu jsou páry, které, pokud partnerka neplánovaně otěhotní, se vezmou ještě před narozením dítěte.

Téma bakalářské práce „Pojetí rodiny u mladých lidí a jejich názory na rodinný život“ jsem si vybrala pravděpodobně proto, že mi je blízké, jsem sama mladá a v ne příliš vzdálené budoucnosti bych také ráda založila rodinu.

Cílem práce je identifikování konkrétních postojů a názorů mladých lidí na rodinný život. Ve svém výzkumu bych ráda zjistila, zda dnešní mladí lidé touží více po rodině, nebo raději chtějí žít v nesezdaném soužití s dětmi či bez nich, nebo dokonce sami a soustředit se na kariéru.

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. V teoretické části bakalářské práce nejdříve definuji základní pojmy, které se vyskytují průběžně v práci nebo dotazníku, týkající se především rodiny. V první kapitole se budu zabývat funkcemi rodiny, její typologií, nastíním, jak vypadá současný rodinný život. Ve druhé kapitole se pokusím vysvětlit pojmy, jako jsou děti, sňatek, rozvod, kariéra, manželství, nesezdané soužití a singles.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na kvantitativní výzkum, ve kterém budu zkoumat názory mladých lidí na rodinný život a jeho problematiku. Stanovím si několik hypotéz, jejíž pravdivost budu na konci praktické části vyhodnocovat. Ke zjištění názorů jsem použila metodu dotazníku, dotazy jsou formulované uzavřenými a polouzavřenými otázkami, což mi umožnilo snadnější zpracování a vyhodnocení nasbíraných dat.

Dále budu výsledky, jež mi ve výzkumu vyjdou, hodnotit a porovnávat. Výsledky budou zpracovány nejčastěji do grafů pro lepší přehlednost a názornost.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Téma rodiny je stále neprobádanou oblastí. I když v dnešní době stále více přibývá rozvodů a mimomanželského soužití, je rodina stále důležitou součástí našeho světa. Rodina hraje důležitou roli v socializaci, resp. začlenění, člověka do společnosti.

Existuje také především proto, aby lidé mohli pečovat o své děti, propojuje generace, vytváří mezi nimi kontinuitu a pouta solidarity. Podle Matouška (2003) je rodina prvním závazným modelem společnosti, s jakým se dítě setkává.

„Rodina je těžko postradatelnou institucí i pro dospělého člověka. Mít stálého partnera a mít děti jsou přední hodnoty lidského života.“ (Matoušek, 2003, s. 10)

Rodinu Nakonečný (1999) ve své knize charakterizuje jako primární malou skupinu, která je sociologicky charakterizována jako společenská instituce tvořící důležitý „stavební kámen“ lidské společnosti.

„Rodina je nejvýznamnější sociální skupinou, která zásadním způsobem ovlivňuje psychický vývoj dítěte.“ (Vágnerová, 2005, s. 18)

Rodina je pro dítě důležitá, protože mu poskytuje základní zkušenosti a je zdrojem informací. Rodina by měla sloužit jako citové zázemí, jako zdroj jistoty a bezpečí. Členové rodiny ovlivňují dítě jak biologicky tak sociálně.

Vlastnosti rodiny jako sociální skupiny, např. její stabilita, míra otevřenosti, pružnosti a adaptability, jsou z hlediska jejich působení na děti i dospělé velmi významné, mnohdy ještě důležitější než materiální či vzdělanostní úroveň. (Vágnerová, 2005, s. 18 - 19)

1.1 Funkce rodiny

Rodina se vyskytuje ve všech známých kulturách v různých podobách a má různé funkce. Obecně se mluví o šesti základních funkcích rodiny, které se navzájem prolínají a doplňují, nemůžeme je tedy chápat odděleně.

Základní funkce rodiny jsou:

- biologicko-reprodukční,
- sociálně-ekonomická,
- ochranná,

- socializačně-výchovná,
- rekreační, relaxační a zábavná,
- emocionální.

Funkce biologicko-reprodukční je významná pro udržení lidstva. Má zabezpečovat udržení života početím a porozením nového člověka, ale nejde jen o to přivést dítě na svět, je důležité mu zabezpečit potřebné podmínky života a další jeho vývoj.¹ Dle Petruska (1996) individua přežívají i mimo rodinu, ale rodina vytváří optimální podmínky pro to, aby se jednotlivci i společnost reprodukovali.

Funkce sociálně – ekonomická ovlivňuje funkci výchovnou, emotivní i biologickou. Vztahuje se na všechny členy rodiny. Měla by zajistit rodinu nejen v oblasti materiální, ale i sociální. Děti zaměstnaných rodičů jsou zpravidla samostatnější a pracovitější. Na druhé straně je ovšem spousta rodičů nezaměstnaných a tak ekonomická funkce zaostává.

Funkce ochranná je velice důležitá pro správný rozvoj dítěte. Funkce by měla zajistit nejen ochranu před nebezpečím, ale také zajistit všechny životní potřeby celé rodiny.

Funkce socializačně - výchovná spočívá v zájmu o dítě, kvalitní péči a jeho výchově. Velký vliv na výchovu dětí ve vícečlenné rodině mají vzájemné vztahy mezi sourozenci, dále vzájemné spolužití rodičů, ale nejvíce výchovu ovlivňuje vzájemný vztah rodičů a dětí. Součástí výchovné funkce je i typologie rodinné výchovy. Dle Špánika (1994, s. 31 - 33) mezi časté typy rodinné výchovy patří:

- *autoritativní výchova* – dítě se chápe jako pouze jako objekt výchovy, jenž se musí bezpodmínečně podřizovat názorům rodičů. Tato výchova způsobuje časté konflikty mezi rodiči a dětmi. Mezi specifické druhy autoritativní výchovy patří:
  - nekompromisní – nerespektuje požadavky dítěte, vyžaduje stereotypní plnění povinností bez ohledu na věk;
  - brutální – spočívá v jednostranném rodičovském negativním hodnocení;

---

¹ Rodina a její význam, funkce rodiny [online], 2016, [cit. 28.2. 2016] Dostupné z: <http://www.jarjurek.cz/archiv/Vyuka/rodina_funkce_vyznam_ucebnice.pdf>

- *liberální výchova* – v současné době je nejpoužívanějším typem výchovy. Dítě je středem pozornosti ze strany členů rodiny, samo si určuje, co, jak a kdy bude dělat. Dítě vychované liberálně se stává sobecké, povýšené a není schopné se podřídit kolektivu. Mezi specifické druhy liberální výchovy patří:
  - merkantilní – spočívá v neodůvodněném a jednostranném odměňování dítěte;
  - kverulantská – rodiče nadměrně ochraňují a obhajují dítě;
- *patologickou výchova* – vyskytuje se převážně v rodinách alkoholiků a neurotiků. Mezi druhy patologické výchovy se řadí:
  - demobilizující – vyznačuje se podněcováním schopností dítěte;
  - laxní – rodiče nereagují na potřeby dítěte, každý se stará jen sám o sebe;
  - repulzivní – spočívá ve zjevném nebo skrytém odmítání potomka;
- *demokratickou výchovu* – je nejvhodnější m typem rodinné výchovy, přiměřeně se zde spojuje láska s přísností. Demokratická výchova vede k rozvoji zdravého sebevědomí, samostatnosti a iniciativě.

Funkce rekreační, relaxační a zábavná je velice důležitá v aktivním i pasivním trávení volného času rodiny. Funkce ukazuje, jak je velmi významné, jakým způsobem rodina tráví pohromadě svůj volný čas, jakým zájmovým činností se jednotlivci věnují, jakým způsobem tráví dovolenou.

Funkce emocionální hraje zásadní roli, pokládá základ pro rozvoj zdravé sebedůvěry a pro postoj ke světu. „*Emotivna výchova je založená na lásce rodičov k deťom. Láska se považuje za kl'úč ku všetkým zámkom, je to základ, na ktorom deti rozvíjajú sebadôveru a schopnosť tvorivého vlastného prejavu.*“ (Špánik, 1994, s. 40)

1.2 Typologie rodiny

„*Le Playova apolologie je základem konzervativní tradice v sociologii rodiny.*“ (Možný, 2008, s. 39) Sociolog Le Play uvádí tři základní typy rodiny:

- příbuzenská rodina – skládá se ze čtyř generací s více nukleárními rodinami. Všichni pracují bez nároků na odměnu ve prospěch rodiny a její stabilita je velmi vysoká. Poskytuje materiální a morální podporu slabším členům, avšak schopným členům je v rozvoji bráněno.

- nestabilní rodina – zahrnuje pouze rodiče a neprovdané děti. Nemá dostatečnou stabilitu a děti ji po sňatku rychle opouštějí. Rodiče a neprovdaní jedinci jsou ve stáří izolovaní, proto často umírají opuštěni. Minimálně zdatných jedinců se dopracuje k úspěchu a bohatství.
- rozvětvená rodina – jejím základem je rodinný dům, v němž zůstává nejstarší syn, jeho rodina je jádrem rozvětvené rodiny. Rodinné jmění přechází do vlastnictví jediného dědice, která má vůči rodičům do jejich smrti a trvale vůči sourozencům určité povinnosti. (Možný, 2008, s. 38 - 39)

Rodinu můžeme dělit podle velikosti na:

- nukleární – tvoří ji rodiče a jejich děti. Dle Singlyho (1999) je důraz kladený na vzájemné vztahy mezi členy rodiny, se zřetelem ke vztahům mezi manželi.
- jádrovou – je jádrem příbuzenství v moderní společnosti, tvoří ji nukleární rodina s prarodiči z obou stran. Mezi nukleární rodinou a generací prarodičů dochází k intenzivním citovým střetům.
- rozšířenou – zahrnuje jádrovou rodinu se sourozenci rodičů. (Vavřík, 2010, s. 6)

Možný (2008) dělí rodinu na:

- orientační – v ní se člověk narodil a vyrůstal,
- prokreační – ji člověk zakládá sám, má v ní děti a vychovává je.

Psychologie dělí rodinu podle její schopnosti fungovat, patří sem rodina:

- funkční,
- problémová,
- dysfunkční,
- afunkční.

Ve **funkční rodině** probíhá výchova a socializace potomka zcela bez problémů, dále je zajištěn optimální vývoj potomka. Pokud se v rodině vyskytne nějaký přechodný problém

(např. krize v manželských vztazích, finanční problémy atd.), členové rodiny jsou schopni tento problém více či méně úspěšně řešit sama. (Procházka, 2012, s. 113)

Členové funkční rodiny na sebe berou ohledy a respektují se, komunikace je živá a atmosféra pozitivní. Nejpodstatnější je zde vědomí nutnosti kooperovat, vnímání potřeb členů rodin. (Matoušek, 2003, s. 149 -150)

V **problémové rodině** se vyskytují závažnější poruchy některých funkcí rodiny, které však vážněji neohrožují vývoj dítěte. Rodina je obvykle schopna situaci zvládnout vlastními silami nebo za jednorázové či krátkodobé pomoci společnosti. (Procházka, 2012, s. 113)

V **dysfunkční rodině** se vyskytují vážné a dlouhodobé poruchy základních funkcí rodiny, jež ohrožuje nebo poškozuje zdravý vývoj a prospěch dítěte. Rodina již není schopna zvládnout své problémy sama a je nutná poradenská péče. Ta nebývá vždy účinná, je tedy nutné se zamyslet nad otázkou, zda podporovat takovou rodinu ve výchově a péči o dítě, anebo bude lepší zajistit dítěti náhradní rodinnou péči. (Procházka, 2012, s. 113)

V dysfunkční rodině je komunikace plná nedorozumění a zmatků, rodina se drží zaběhaných způsobů komunikace. Atmosféra v rodině je nepřátelská, vyskytují se zde i neskrývané projevy beznaděje a zoufalství. (Matoušek, 2003, s. 149 -150)

Afunkční rodina přestává absolutně plnit své základní úkoly, život dítěte je v ohrožení z důvodů týrání, zneužívání či zanedbávání. Jediné existující řešení ku prospěchu ohroženého nezletilého je, že musí být z rodiny bezodkladně odebráno a umístěno do ochranné péče. (Procházka, 2012, s. 113)

Podle kompletnosti rozlišujeme rodinu **úplnou** a **neúplnou**. Úplná rodina zahrnuje oba rodiče a jejich děti. Rodina neúplná je charakteristická tím, že v ní chybí jeden z rodičů, nebo děti z důvodů úmrtí, rozvodu, neplodnosti atd.

1.3 Současná rodina

Rodina se v posledních desetiletích značně proměňuje ve všech zemích. Singly (1999) proměny rodiny shrnuje do šesti bodů:

1. snížení počtů sňatků a zvýšení počtu nesezdaných svazků;
2. nárůst počtu rozvodů, rozchodů;

3. nárůst neúplných rodin s jedním rodičem (tj. jeden rodič s jedním nebo více dětmi), rodin nově složených nebo obnovených (domácnost tvořená párem, z kterého má alespoň jeden za sebou neúspěšné manželství a stará se o své děti);
4. snížení počtu porodů;
5. nárůst mimomanželských porodů;
6. nárůst námezdní práce žen, převážně matek, dále párů, kde jsou oba manželé zaměstnáni.

Zhruba od 20. let do 60. let 20. století se požadavek, aby muž pracoval a vydělával peníze na domácnost, a žena zůstala doma starající se o děti, stává samozřejmostí. Od šedesátých let je model ženy v domácnosti kritizován, zákon umožňuje rozvod vzájemnou dohodou a rozvíjí se soužití mimo manželství. (Singly, 1999, s. 89 - 90)

Ve druhé polovině 50. let se rozšířil model rodiny se dvěma dětmi, jenž přetrval až do 90. let. Od poloviny 60. let docházelo k demografickým změnám. Snížilo se procento mladých lidí vstupujících do manželství, manželský sňatek začal být částečně nahrazován nesezdaným soužitím.

Počet sňatků se v 80. letech pohyboval v rozmezí mezi 80 000 – 90 000 ročně, od roku 1990 neustále klesá, v roce 1995 dosáhl počtu 54 000. Věk vstupu do prvního manželství byl v 80. letech u mužů 24 let, u žen 21 let. V roce 1995 stoupl věk u mužů na 26 let a u žen na 24 let. (Matoušek, 2003, s. 41)

Další demografická změna se týká nárůstu rozvodovosti starších i nově uzavíraných manželství.

V České republice se tyto změny začaly projevat po „sametové revoluci“ roku 1989. V minulosti sňatečnost v České republice patřila k nejvyšším v Evropě, po revoluci se však mladým lidem otevřely dveře k novým možnostem. Začali podnikat, využívat možnosti studia v zahraničí a výměnné pobyty, cestovat po celém světě. Sňatečnost také ovlivnila skutečnost, že těhotenství mladé ženy přestává být důvodem uzavření manželství.

Mladí lidé stále více oddalovali manželství do pozdějšího věku, Fialová (2000) uvádí, že věk zasnoubeného muže vzrostly 24,6 roku (1989) na 27,7 (1997), u zasnoubené ženy z 21,8 na 25,4 roku. Takže postupně vzrostl počet mladých svobodných mužů a žen.

S poklesem sňatečnosti souvisí zvýšený počet dětí, které se narodí mimo manželský svazek. V dnešní době žije mnoho mladých párů ve společné domácnosti bez uzavření sňatku.

Dalším jevem, který se po revoluci objevil, je snížení počtu interrupcí. *„Tato skutečnost je nepochybně důsledkem rozšiřování spolehlivé hormonální antikoncepce a také častějšího používání kondomů.“* (Fialová, 2000, s. 16)

V současnosti si mladí lidé mohou sami naplánovat, kdy budou mít děti, a nedochází tak často k nechtěnému otěhotnění. Dnes je jediným legitimním důvodem k založení rodiny láska.

2 SOUČASNÉ POJETÍ RODINY

Model rodiny, tvořený rodiči, jejich dětmi, případně prarodiči, vykazuje stabilitu ve všech společnostech. Můžeme jej označit za základní článek lidské společnosti. (Procházka, 2012, s. 102)

Rodina je společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy a vzájemnou pomocí. Rodina pro mladé stále zůstává jednou z nejdůležitějších priorit.

Stále více se vytrácí chvíle, kdy se celá rodina schází u „rodinného krbu“ za účelem popovídat si, podělit se o radosti či nezdary toho dne a poradit se o řešení nejrůznějších problémů. *„Naopak přibylo rodin, kde se členové potkávají ve dveřích, korespondují si, a když jsou náhodou pohromadě, tak je tu televize, která přehluší jakoukoliv potřebu s něčím se svěřit, něco sdělit ostatním v rodině.“* (Janiš, Svatoš, 1998, s. 46)

2.1 Výběr partnera

Každý člen společnosti, který má zájem o sňatek, projde v určité fázi životního cyklu tzv. sňatkovým trhem. Je to sociální prostor, v němž dochází k setkávání, vzájemnému oceňování, zvažování a vytřídování párů, které eventuálně směřují k manželství. (Možný, 2002, s. 100)

Výběr celoživotního partnera je tedy jeden z nejdůležitějších kroků, který může mladý člověk za svůj život učinit. Při volbě hraje také roli soubor očekávání o protějšku. Přehled očekávání současných mladých lidí vůči manželskému partnerovi se pokusili vystihnout Kratochvílovi v knize Manželská terapie.

Očekávání žen:

1. Posedět a popovídat. Žena čeká, že muž bude poslouchat její běžné starosti.
2. Duševní porozumění. Žena se chce muži svěřit s výjimečně pěknými zážitky i s omyly.
3. Vycítit, co žena potřebuje. Žena chce, aby muž oceňoval, co pro něj a pro rodinu dělá.
4. Vyjadřovat lásku celým svým životem. Žena čeká trvalé důkazy toho, že je milována. (Matoušek, 2003, s. 59)

Očekávání mužů:

1. Uvařeno, uklizeno. Muž očekává, že domácnost bude v dobrém stavu, že mu žena vytvoří příjemný domov.
2. Neobtěžovat s problémy. Muž čeká, že bude jen minimálně obtěžován problémy svých dětí a ženy.
3. Sex, kdykoli se mi zachce. Muž se cítí být pánem v sexuální sféře a nepočítá s tím, že by mohl být odmítnut.
4. Obdiv stále. Muž čeká, že žena bude obdivovat vše, co udělal pro rodinu i jeho výkon v zaměstnání. (Matoušek, 2003, s. 59)

Z průzkumu Fialové (2000) vyplývá, že mladí lidé u svých protějšků stále preferují rodinné hodnoty. Mezi nejdůležitější vlastnosti partnera se nejčastěji objevovali odpovědi: dobrý vztah k dětem, zodpovědnost a poctivost, smysl pro rodinný život a tolerantnost.

Představy a názory, jak by měl vypadat jejich ideální partner, se však mohou od skutečného partnera lišit. Muži i ženy jsou ovlivněni svou rodinou, zda vyrůstali v úplné rodině, pouze s matkou / otcem či v rodině s patologickým problémem.

2.2 Manželství

Manželství je v právním řádu České republiky chápáno jako dlouhodobé, resp. trvalé životní společenství jednoho muže a jedné ženy. Hlavním účelem manželství je vzájemná pomoc a podpora partnerů, plození potomků a jejich výchova. Za vznik manželství jsou odpovědní pouze sami snoubenci, nemusí mít souhlas rodičů.

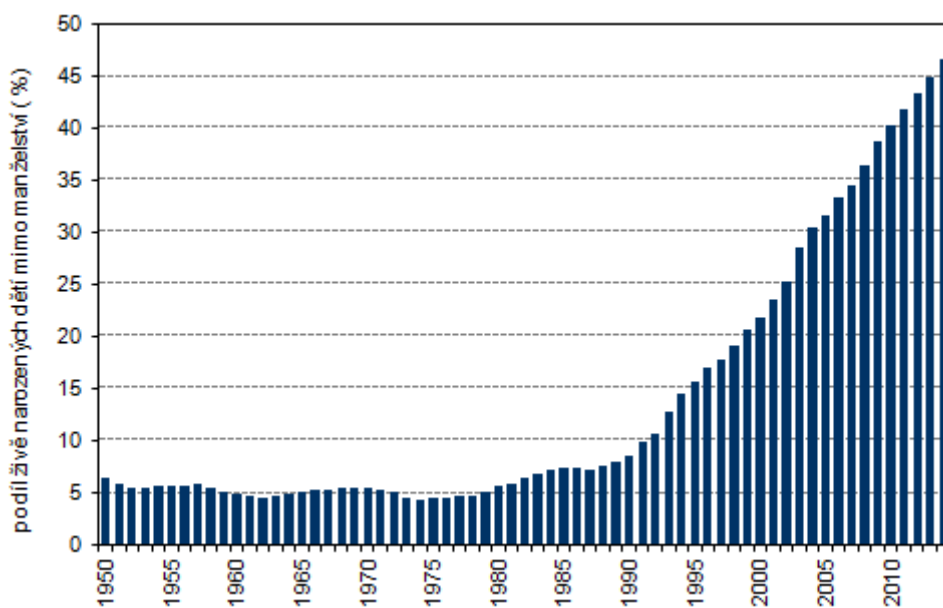
Lidé přistupují k manželství ze dvou hledisek, první je praktické (manželství poskytuje finanční jistotu a právní záruky majetkových závazků), druhé je emocionální (manželství naplňuje citové potřeby člověka).

Manželství dle výzkumu Fialové (2000) stále zůstává pro mladou generaci nejrozšířenější a nejpreferovanější variantou partnerského života.

Jako nejdůležitější důvody pro uzavření sňatku průzkumy uvádějí lásku, touhu po bezpečném zázemí a snahu, aby se děti narodily v manželství. Největší rozdíly mezi názory mužů a žen se vyskytují u ekonomických důvodů k uzavření sňatku. Péče o malé děti připadá na ženy, zatímco se muž stará o příjem rodiny.

Následující graf představuje počet dětí, které se narodily během posledních 60 let mimo manželství. Z grafu je zřejmé, že v roce 1974 se narodilo mimo manželství necelých 5 % dětí, o 40 let později podíl stoupl téměř na 50 % mimomanželských dětí. Graf nám také ukazuje, jak se myšlení společnosti během let mění. Před revolucí, když se narodilo dítě nesezdanému páru, byla tato skutečnost označována za něco zvláštního, nevidanou věc, zatímco v současnosti je to skoro běžnou věcí a nikomu se to nezdá divné.

Graf 1 Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950 - 2014

Zdroj: ČSÚ

Z Tabulky 1 lze vyčíst, že od roku 2004 do roku 2009 průměrný věk ženicha při prvním sňatku se zvýšil o jeden a půl roku. Od roku 2011 věk ženicha stagnuje na 32 letech. Průměrný věk nevěst se stále ještě drží pod hranicí 30 let. Pokud bude nastolené tempo růstu věku nevěsty pokračovat, letos, resp. v roce 2016, dosáhne průměrný věk hranice 30 let. Z uvedené tabulky je zřejmé, že sňatky a narození dětí jsou u nás odkládány na dobu, kdy má mladý člověk dokončené vzdělání a alespoň započatou pracovní dráhu.

Tabulka 1 Sňatečnost svobodných, 2004 - 2014

<i>Průměrný věk při 1. sňatku</i>	<i>2004</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
muži	30,5	32,0	32,2	32,2	32,3	32,3	32,3
ženy	28,0	29,2	29,4	29,6	29,6	29,8	29,8

Zdroj: ČSÚ

„Mužský názor“ na rodinný život bych charakterizovala jako konzervativní. Muži jsou více zaměřeni na klasický rodinný život, určuje jim jasné místo v rodině i ve společnosti. Muži se rádi označují za hlavu rodiny, což je typické pro klasickou formu rodiny. Pokud žijí v moderní formě partnerství, musí se podílet se ženou na domácích pracích či se starat o děti.

Ženy jsou v názoru na rodinný život mnohem pokrokovější, zastávají svobodomyšlnější názory a lépe se přizpůsobují západoevropským trendům. Klasická rodina pro ně znamená více omezení a závazků než pro muže, proto řada žen uvažuje o jiném druhu partnerského života, kde by mohly získat větší pocit svobody. (Janiš, Svatoš, 1998, s. 67 – 68)

2.3 Děti

Počet žen, které jsou ve svých třiceti letech ještě bezdětné, neustále roste. Celková porodnost u nás dramaticky klesala od revoluce roku 1989 do roku 1996, kdy se stabilizovala.

Z následující tabulky vyplývá, že od roku 1993 do roku 1999 celková porodnost klesá, během té doby porodnost klesla o více než 30 000 živě narozených dětí. Od roku 2002 porodnost mírně roste, následující roky má ovšem už klesající tendenci. Zajímavé je, že se rodí mnohem více dětí svobodným, ale i rozvedeným ženám. Tabulka ukazuje, že neustále rostoucí počet narozených dětí se vyskytuje jen u svobodných matek, a však totožný stav byl do roku 2009 i u ovdovělých žen.

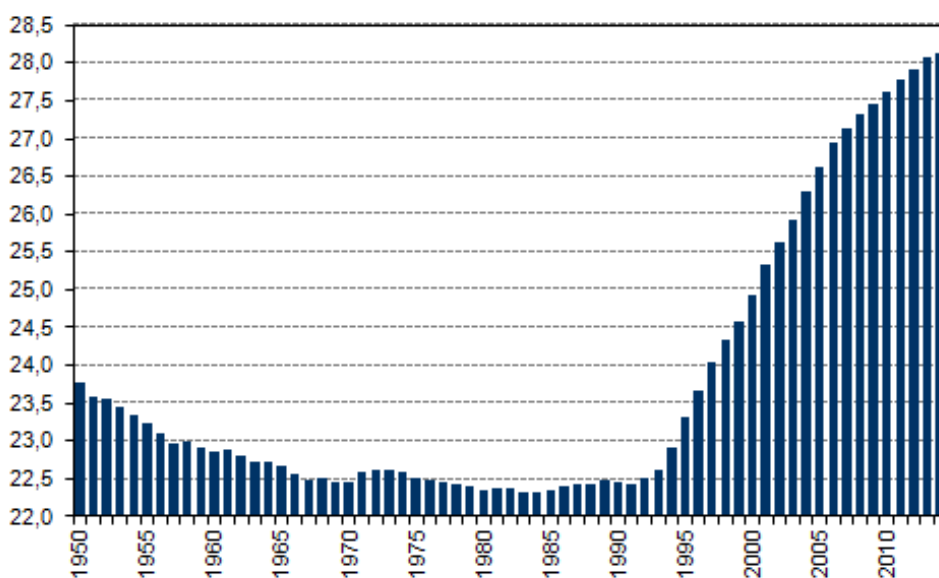
Tabulka 2 Živě narození podle rodinného stavu ženy

Rodinný stav ženy	1993	1996	1999	2002	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vdaná	105 702	75 158	70 045	69 327	69 802	70 572	75 095	76 113	72 394	69 989
Svobodná	11 269	11 244	13 966	18 095	25 753	28 292	32 026	35 541	38 060	39 529
Rozvedená	3 730	3 771	4 180	5 086	6 354	6 674	7 208	7 617	7 610	7 389
Ovdovělá	324	273	280	278	302	293	303	299	284	246
Celkem	121 025	90 446	89 471	92 786	102 211	105 831	114 632	119 570	118 348	117 153

Zdroj: ČSÚ

Graf 2 ukazuje, že mladí lidé využívají možnosti odkladu narození dítěte či plánování jejich počtu. Z grafu lze vyčíst, že se průměrný věk prvorodičky neustále zvyšuje. V roce 2014 se průměrný věk pohyboval kolem dvacátého roku, přičemž před dvaceti lety se nacházel okolo dvaadvaceti let. Ženy, které odkládají mateřství, žijí a pracují ve městě, budují si nejdříve svou profesní pozici, kariéru.

Graf 2 Průměrný věk žen při narození 1. dítěte v letech 1950 - 2014

Zdroj: ČSÚ

Mateřství a rodičovství je obecně očekávanou součástí životního běhu člověka, je spojováno s obdobím dospělosti ve smyslu životní náplně a životního úkolu. Výzkumy v současné době ukazují, že nejideálnější model rodiny je se dvěma dětmi. Většina mladých lidí plánují

v budoucnosti mít děti, ať dříve či později. Pouze minimum mladých chce zůstat bezdětní, bez dítěte chce zůstat zhruba jen každý třicátý muž a jen každá šedesátá žena. (Fialová, 2000)

Na druhé straně existují lidé, kteří touží mít děti, ale jsou neplodní. Manželé, kteří vlastní děti mít nemohou, mají mnoho rodičovského citu, který zůstává nevyužit. Neplodnost je celosvětovým problémem 21. století. Předpokládá se, že přibližně jedna pětina párů potřebuje pomoc moderní medicíny, aby počali své dítě.

Významným členem rodiny bývá domácí zvíře, zejména psi a kočky. Zvíře žijící v rodině má obvykle úlohu nejmladšího dítěte, rodiny jsou soudržnější. Pro lidi, kteří nedokázali z různých důvodů přivést na svět dítě, bývá zvíře náhradou za dítě. (Matoušek, 2003)

2.4 Rozvody

„Mladí lidé si dnes hledají partnera s vědomím, že rozvodovost je nebývale vysoká.“
(Možný, 2002, s. 176)

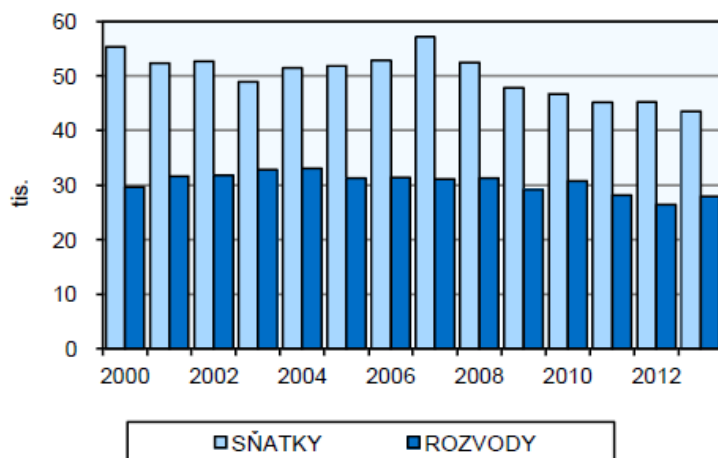
Rozvod představuje pro všechny zúčastněné zátěž na velice dlouhou dobu. Všichni účastníci rozvodu něco ztrácejí, dospělí ztrácí partnera, děti přicházejí o stálou přítomnost otce a ekonomické ztráty jsou pravidlem. Největším traumatem je samo rozvodové řízení. Mnoho návrhů na rozvod podávají ženy, v současnosti v České republice je to více než polovina návrhů na rozvod. Ženy jsou rodinným soužitím emočně angažovány a stresovány více než muži, proto reagují na konflikty častěji rozvodovým návrhem.

Statistiky udávající počty rozvodů podle délky manželství v současnosti ukazují, že k rozvodům dochází ve dvou vlnách, první je v době 10 – 15 let po sňatku, druhá v době okolo 25 let po sňatku. (Matoušek, 2003, s. 132 – 135)

Podle grafu 3 převyšuje celkový počet sňatků celkový počet rozvodů. Po celé sledované období se celková rozvodovost pohybuje okolo 30 000 a nejnižší byla v roce 2012. Roku 2007 bylo uzavřeno nejvíce sňatků, avšak od tohoto roku neustále počty sňatků klesají. Také z grafu lze vyčíst, že pokud míra sňatečnosti klesne, klesá i míra rozvodovosti.

Graf 3 Sňatky a rozvody

Zdroj: ČSÚ

Postoje k rozvodům rozdělily mladou generaci na tři skupiny. Třetina mladých lidí zastává názor, že rozvod by měl být jednoduchou záležitostí, druhá třetina říká, že rozvod by měl být snadný, pokud jsou v rodině děti, podle ostatních by rozvod neměl být snadnou záležitostí pro žádné manželství. (Fialová, 2000, s. 96)

2.5 Zaměstnaná žena, kariéra

V minulosti se ženy starali pouze o domácnost, byly závislé na zaměstnání mužů. Během druhé světové války byly ženy zmobilizovány do zaměstnání, po válce byly, jak se muži vraceli do svých zaměstnání, zatlačovány zpět do domácností. V současné době je spíše nutností, aby ženy byly zaměstnané, protože děti představují velkou ekonomickou zátěž a muži sami již nestačí ekonomicky zabezpečit rodinu.

Během minulého století se formovali tři postoje k zaměstnanosti vdaných žen.

1. Konzervativní stanovisko říká, že vdané ženy nemají pracovat, zaměstnání jí jen škodí. Ženy nemají mužům konkurovat v soutěži o pracovní místa, protože na mužích leží odpovědnost živelů rodiny.
2. Neokonzervativní stanovisko dovoluje pracovat pouze bezdětným ženám. Předpokládá, že s příchodem dětí žena opustí svou práci, vrací se k němu v momentě, až ji děti nebudou potřebovat.

3. Egalitární přístup předpokládá, že žena opustí své zaměstnání s příchodem dětí, ale ztrácí tak kontakt se svým pracovním zaměřením. Po návratu zpět do zaměstnání nebude plnit odborné požadavky. Může se stát, že bude nucena přestoupit méně kvalifikovanou práci.

V současné době dochází k růstu počtu dvoukariérových rodin, jsou to partneři vykonávající práci na středních i vysokých pozicích. Na druhou stranu existují manželé s vysokoškolským vzděláním, kteří se však na budování své kariéry nezaměřují.

Kritickým místem v kariéře je okamžik, kdy si pár pořídí první dítě. Rodiče zjišťují, že dítě je pro ně energeticky náročné a stěží smířitelné s dvěma kariérami v manželství. Pokud by si chtěli pořídít druhé dítě, jeden z nich by se musel vzdát své kariéry, anebo ji nadlouho odložit. Ve většině případů to bývá žena, ale kariéru přerušily pouze na nezbytnou dobu, aby si udržely svou profesní úroveň.

Možným řešením dvoukariérových rodin může být model dvouosobní kariéry, kdy dobře fungující pár se rozhodne založit svůj sociální vzestup na spolupráci v podpoře kariéry jednoho z nich. Většinou bývá nositelem kariéry muž, ale nebývá to pravidlem.

Další možností je model dvoupříjmové rodiny, v těchto rodinách oba z páru vykonávají nekariérové povolání.

2.6 Nesezdaná soužití, singles

Věková struktura **nesezdaných soužití** se za posledních dvacet let změnila, zatímco osoby ve věku 15 – 29 let v roce 1991 žilo v nesezdaném soužití 11 529, v roce 2011 to bylo už 44 941. Nejdynamičtější vývoj vykázala nesezdaná soužití osob ve věku 25 – 34 let, jejichž počet se za dvacet let více než zpětinásobil.²

V nesezdaném soužití mladý pár žije i bydlí ve společné domácnosti, společně hospodaří, aniž by uzavřel manželství. *„Téměř 70 % mladých svobodných považuje tento způsob soužití za vhodný předstupeň manželství, za „manželství na zkoušku“, a jen přibližně desetina*

---

² Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20541791/170227-14.pdf/27ebcd5e-95ba-4ef4-8c65-c2a9bc58f9d8?version=1.0>

z nich předpokládá, že by se svým partnerem žila ve volném svazku trvale.“ (Fialová, 2000, s. 122)

Fenomén nesezdaného soužití lze považovat za „předehru“, popř. jakousi přípravu na manželství, ale mladými lidmi je nesezdané soužití chápáno jako způsob chození v období poznávání, zkoušení a testování partnera, zda je vhodný pro manželství. Mezi svobodnými je nesezdané soužití poměrně časté ve věku mezi 27 a 30 lety. Doba trvání nesezdaného soužití je okolo 2 - 3 let, velká část lidí po delším partnerském svazku přeci jen uzavírá manželství.

V posledních desetiletích se objevuje nový trend, který se nazývá **singles**. Singles jsou jedinci, kteří se rozhodli dobrovolně či nedobrovolně žít sami ve vlastní jednočlenné domácnosti, bez partnera. Důvodem vzniku skupiny singles může být nutnost flexibility při zaměstnání, časté neplánované služební cesty, nárazové zatížení s dlouhými přesčasy, odrazují je problémy v rodině, které by mohly nastat mezi partnery. Dalšími důvody mohou být nenalezení vhodného partnera pro život, odlišná sexuální orientace.

Přesné vymezení pojmu singles neexistuje. Single může žít osamělá rozvedená či ovdovělá matka se dvěma dětmi, která si udržuje životní styl mladé ženy, stejně tak může žít třicetiletý muž, který nevidí důvod, proč by se stěhoval z domácnosti rodičů a bydlel ve vlastním bytě. A naopak, mladý pár, který sdílí domácnost, si mohou udržet životní styl dvou svobodných jedinců. (Možný, 2008, s. 202)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODY, CÍLE VÝZKUMU A STANOVENÍ HYPOTÉZ

V této kapitole je věnována pozornost vlastnímu kvantitativnímu výzkumu. Kvantitativní výzkum se opírá o základy vědění, které je získáváno empiricky. Sběr dat pro kvantitativní výzkum probíhá pomocí standardizovaných technik rozhovorů, dotazníků nebo pozorování.

3.1 Cíle výzkumu a výzkumné hypotézy

Hlavním cílem výzkumu je identifikování konkrétních názorů a postojů mladých lidí na rodinný život. Dílčím cílem výzkumu je zjistit, jaké rozdílné názory mají ženy, muži, starší, mladší ročníky, svobodní s partnerem i bez partnera, ženatí, ale také v jakých názorech se shodují.

Na základě poznatků, které jsem získala ze zkoumání literatury, jsem si stanovila následující hypotézy.

Hypotézy:

H1: Uzavřít manželství plánují před narozením dítěte více ženy než muži.

H2: Dvě děti v rodině plánují více ženy než muži.

H3: Vysokoškoláci preferují narození prvního dítěte u mužů až po 30. roku věku častěji než středoškoláci s maturitou.

H4: Mladí ve věku 20 – 24 let označují častěji ideální věk ženy pro první dítě mezi 26. – 30. rokem života než mladí ve věku nad 30 let.

3.2 Použité metody

Z různorodé škály výzkumných metod kvantitativního výzkumu jsem si zvolila metodu anonymního dotazníku. Dotazník je snad nejrozšířenější technikou získávání dat, je i časově nejméně náročný. Zároveň také snadno a poměrně levně zasáhne velký počet respondentů. Nevýhodou dotazníku může být nepochopení otázky, zkreslené odpovědi respondenta v důsledku jeho momentálního rozpoložení apod.

Pro zabezpečení co možná největší objektivity odpovědí byl dotazník anonymní. Obsahoval celkem 12 otázek. Prvních 5 otázek dotazníku tvořily vstupní údaje respondentů, zbývající otázky byly zaměřené k tématu práce. Před zveřejněním dotazníku jsem ho vyzkoušela na deseti testovacích respondentech, abych odstranila nejasné otázky a upravila možnosti odpovědí.

3.3 Popis vzorku respondentů

Výběr respondentů probíhal samovýběrem. Samovýběr je způsob získávání respondentů, kdy se respondent sám rozhodne, zda se výzkumu zúčastní či nikoliv. Dotazník vyplnilo 314 respondentů, z nichž někteří byli přímo požádáni o vyplnění, kolik z nich skutečně dotazník vyplnilo, mi není znám. Někteří dotazník vyplnili na základě zveřejnění na webových stránkách www.vyplnto.cz a www.facebook.cz.

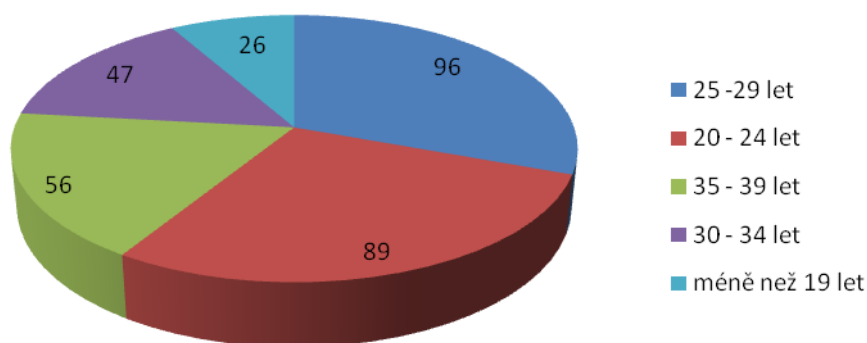
Dotazník je přílohou P I této práce.

3.4 Popis výsledků

V následující podkapitole popíši pomocí grafů podrobně výsledek průzkumu, který proběhl během měsíce února 2016.

Otázka č. 1

Graf 4 Věk respondentů

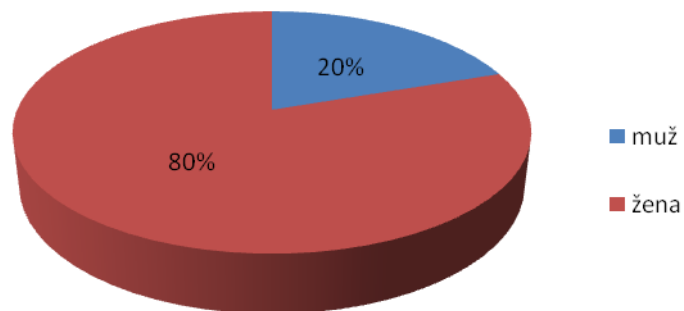

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti se zařadili do jedné z pěti nabízených věkových skupin. Největší početní zastoupení respondentů měla věková skupina 25 – 29 let, do ní se zařadilo 96 respondentů. 89 respondentů se zařadilo do věkové skupiny 20 – 24 let, 56 respondentů zvolilo věkovou skupinu 35 – 39 let a 47 respondentů si vybralo variantu 30 – 34 let. Věkovou skupinu mladší 19 let si zvolilo 26 respondentů.

Otázka č. 2

Graf 5 Pohlaví

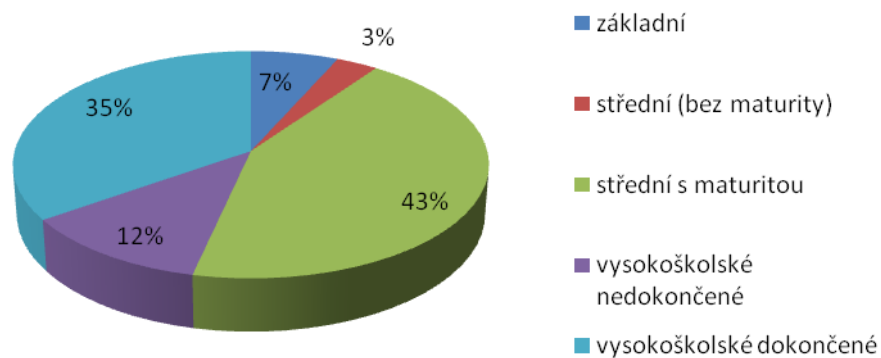

Zdroj: Vlastní zpracování

Mého průzkumu se celkem zúčastnilo 314 respondentů, z toho 252 žen (80 %) a 62 mužů (20 %).

Otázka č. 3

Graf 6 Nejvyšší dosažené vzdělání

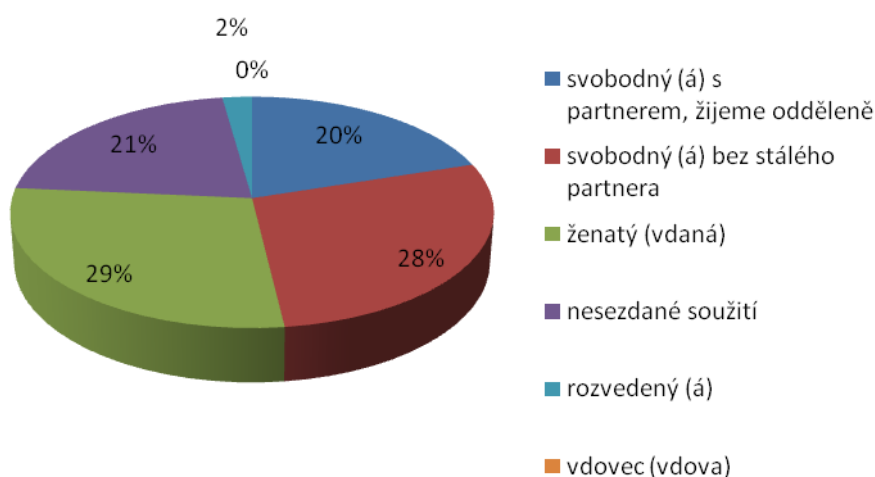

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu 6 lze vyčíst, že za nejvyšší dosažené vzdělání bylo nejčastěji uváděno střední s maturitou, tuto variantu si vybralo 137 respondentů. 109 respondentů uvedlo vysokoškolské vzdělání dokončené a 37 tázaných vysokoškolské vzdělání nedokončené, resp. v současné době studují vysokou školu, nebo studium z nějakého důvodu přerušili či ho ukončili. 21 respondentů uvedlo jako své nejvyšší dosažené vzdělání základní. Pouze 10 respondentů označilo střední vzdělání bez maturity.

Otázka č. 4

Graf 7 Rodinný stav

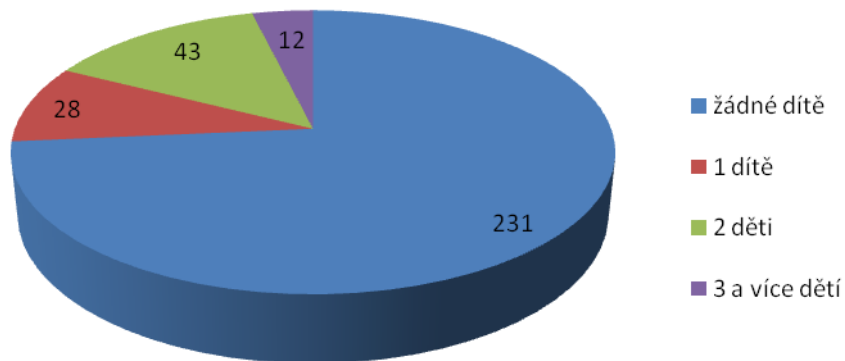
Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu 7 je zřejmé, že respondenti si volili jednu z nabízených variant rodinného stavu. 89 respondentů si zvolilo variantu ženatý (vdaná), pouze o jednoho respondenta méně si vybralo variantu svobodný (á) bez stálého partnera. 67 respondentů se zařadilo do kategorie nesezdané soužití. 63 dotazovaných si zvolilo možnost svobodný (á) s partnerem, žijeme odděleně. Pouze 7 respondentů se zařadilo do skupiny rozvedený (á). Varianta vdovec (vdova) zůstala nezvolena.

Otázka č. 5

Graf 8 Počet dětí

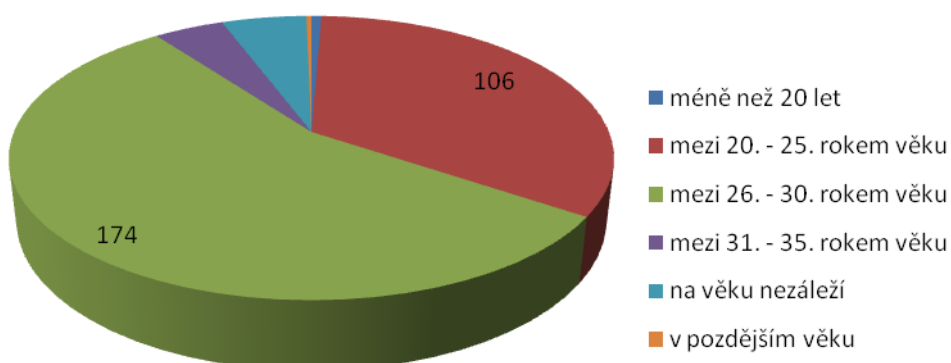

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 8 vypovídá o aktuálním počtu dětí respondentů. 231 dotázaných respondentů zvolilo možnost žádné dítě. 2 děti označilo 43 respondentů, možnost 1 dítě si vybralo 28 respondentů. 12 respondentů si zvolilo možnost 3 a více dětí.

Otázka č.6

Graf 9 Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte pro ženu

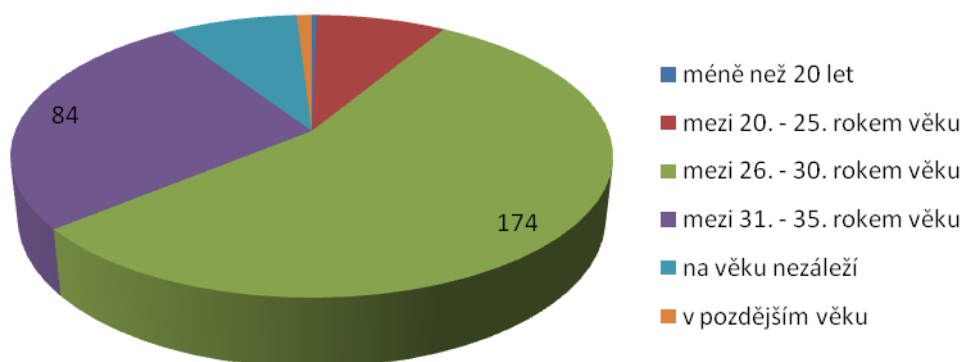

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf znázorňuje nejvhodnější věk k narození prvního dítěte pro ženu. Nadpoloviční většina dotázaných, tj. 174 respondentů, uvedlo odpověď mezi 26. – 30. rokem věku. 106 respondentů zvolilo možnost mezi 20. – 25. rokem věku. 17 respondentů odpovědělo, že na věku ženy pro narození prvního dítěte nezáleží. 14 dotázaných označilo variantu mezi 31. – 35. rokem věku. Nabízenou variantu méně než 20 let uvedli 2 respondenti a 1 respondent označil odpověď v pozdějším věku, tzn. že ženě by mělo být 36 let a více.

Otázka č. 7

Graf 10 Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte pro muže

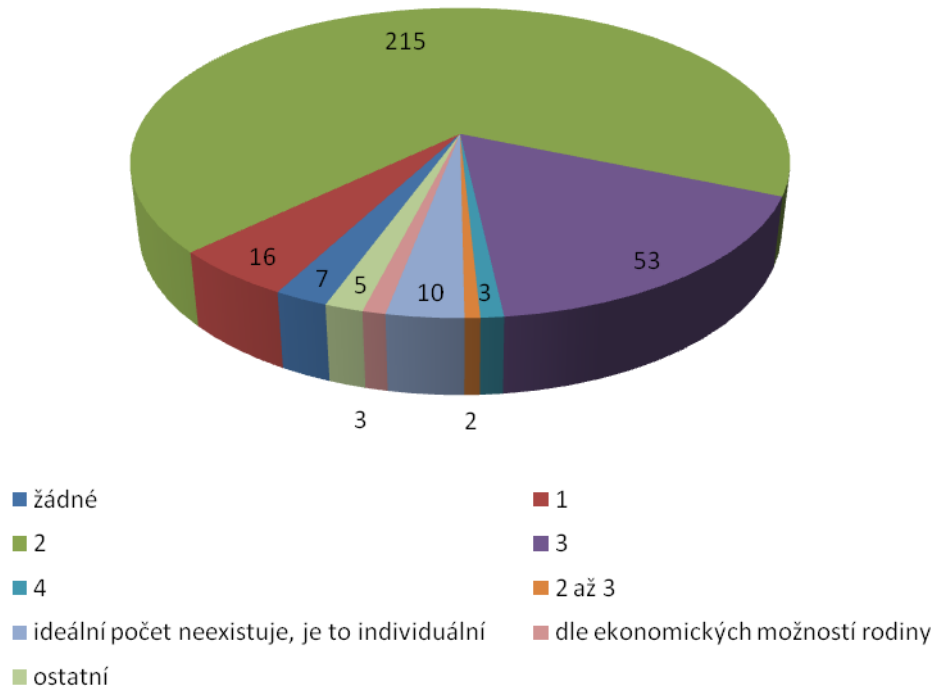

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf zobrazuje názor respondentů na nejvhodnější věk k narození dítěte pro muže. 174 respondentů označilo možnost mezi 26. – 30. rokem věku, zajímavé je, že naprosto stejně odpovídali respondenti i na předcházející otázku. 84 respondentů si vybralo variantu mezi 31. – 35. rokem věku. 26 respondentů si zvolilo možnost mezi 20. – 25. rokem věku, stejně jako 26 dotazovaných odpovědělo, že na věku muže pro narození prvního dítěte nezáleží. Odpověď v pozdějším věku si zvolili 3 respondenti a 1 z dotázaných si vybral možnost méně než 20 let.

Otázka č. 8

Graf 11 Ideální počet dětí v rodině

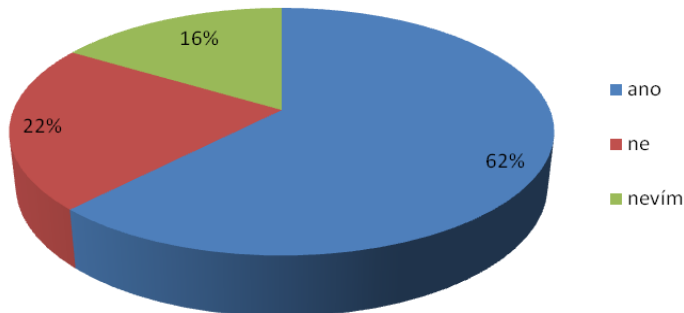

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu lze vyčíst, že respondenti si myslí, že ideální počet dětí v rodině jsou 2. Tuhle odpověď si vybralo 215 dotázaných. 53 respondentů si zvolilo variantu 3 děti. Možnost 1 dítě si vybralo 16 respondentů a 7 dotázaných si myslí, že ideální možnost je nemít žádné děti. 10 respondentů se shodlo, že ideální počet dětí v rodině neexistuje a záleží to čistě jen na rodičích, je to tedy individuální. 3 respondenti jako vlastní odpověď uvedli, že záleží na ekonomických možnostech rodiny. 2 až 3 děti by si jako ideální počet představovali 2 respondenti. Z ostatních odpovědí mě zaujala odpověď jednoho respondenta, že by si představoval ideálně v rodině 4 až 6 dětí.

Otázka č. 9

Graf 12 Pro výchovu dětí je lepší uzavřít manželství

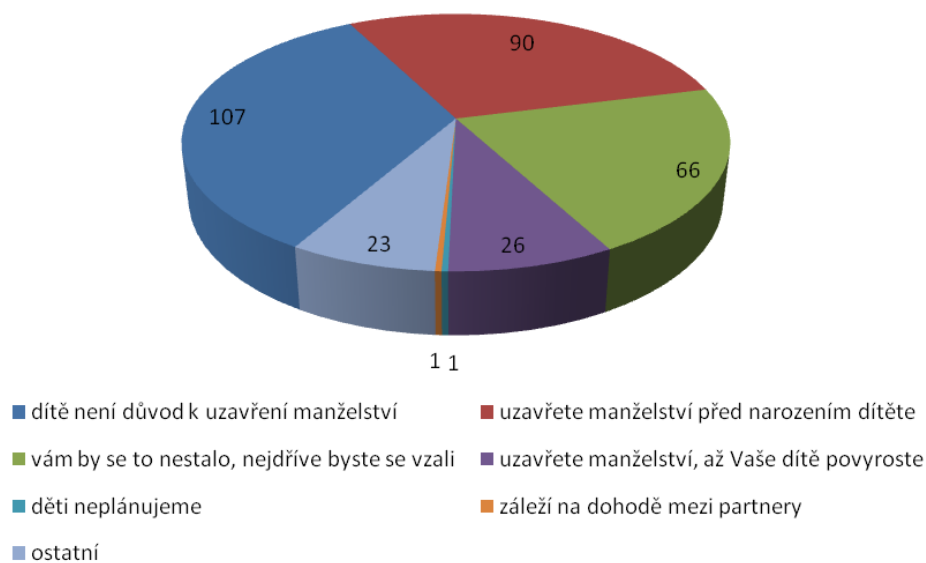

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu lze vyčíst, že 195 respondentů si myslí, že pro výchovu dětí je lepší, když s partnerem uzavřou manželství. 68 dotázaných by manželství kvůli výchově dětí neuzavřelo. 51 respondentů si vybralo neutrální odpověď a označilo poslední nabízenou možnost nevím.

Otázka č. 10

Graf 13 Pokud byste s partnerem/kou očekávali narození potomka a nebyli sezdáni

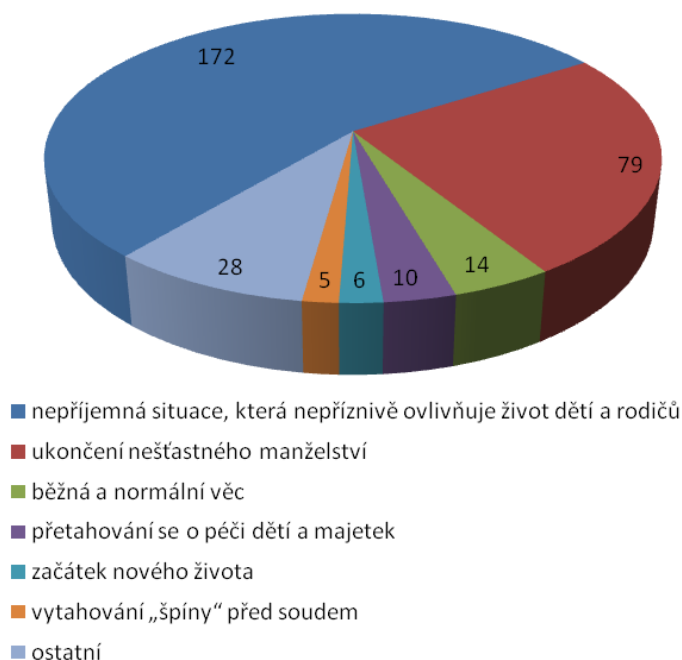
Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu lze vyčíst, že 107 respondentů zhodnotilo, že dítě není důvod k uzavření manželství, pokud s partnerem očekávali potomka a nebyli ještě sezdáni. 90 respondentů se rozhodlo, že by uzavřeli manželství ještě před narozením dítěte. 66 respondentům by se nestalo, že by sama respondentka či partnerka respondenta otěhotněla ještě před svatbou, protože by se nejdříve vzali. 26 respondentů by počkalo, než by jim dítě povyroستlo. Jeden respondent dítě se svojí polovičkou neplánuje. Mnoho respondentů se shodlo na odpovědi, jen ji jinak interpretovali, že záleží pouze na dohodě mezi partnery.

Z ostatních odpovědí mě zaujala odpověď respondenta, jenž uvedl, že jemu se to nemůže stát, protože by měl sex až po svatbě. Další odpověď, jež mě zaujala, byla od homosexuálně zaměřené respondentky, která napsala, že s partnerkou nemůže být sezdána a pokud by měly dítě, tak nesmí být ani v registrovaném partnerství. Jeden respondent uvedl jako svou odpověď potrat, což mě celkem překvapilo a ani mě takhle možnost nenapadla.

Otázka č. 11

Graf 14 Rozvod

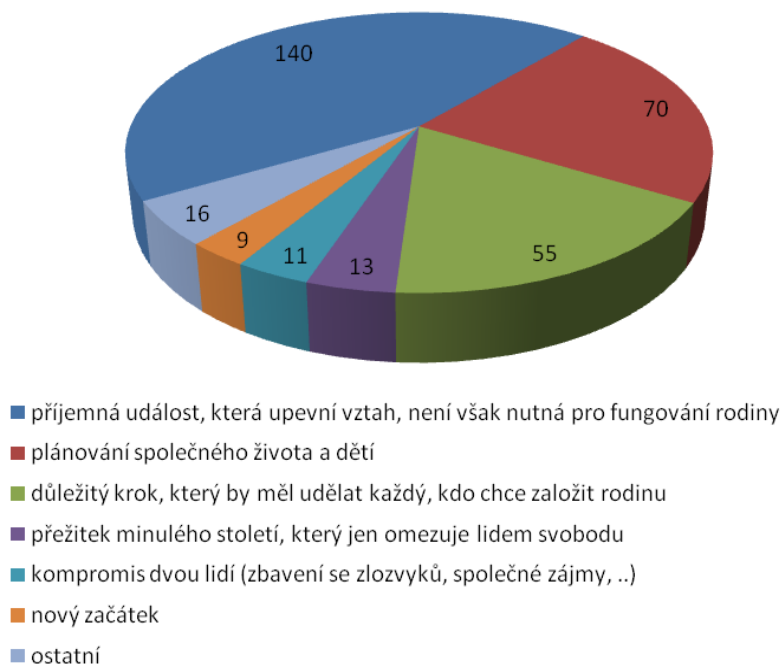
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf zachycuje názory respondentů na rozvod. 172 respondentů považují rozvod za nepříjemnou situaci, která nepříznivě ovlivňuje život dětí a rodičů. 79 respondentů se domnívají, že rozvod je ukončení nešťastného manželství. 14 respondentů si myslí, že rozvod je běžná a normální věc. 10 dotázaných zhodnotili rozvod jako přetahování se o péči dětí a majetek. 6 respondentů označilo rozvod jako začátek nového života. 5 respondentů se domnívá, že rozvod znamená vytahování „špíny“ před soudem.

Z ostatních odpovědí mě zaujal odpověď respondenta, který uvedl, že rozvod je jeho osobní životní prohra. Další dotázaný uvedl, že je to zbytečný důsledek ještě větší zbytečnosti. Myslím si, že za zmínění stojí ještě odpověď respondenta, který napsal, že rozvod může být samozřejmě ukončení nešťastného manželství, v takovém případě by ale bylo lepší, kdyby se lidé zamysleli dříve, než se vůbec vezmou, zda spolu chtějí žít či ne, každopádně to bývá nepříjemné pro všechny zúčastněné a začátek nového života vlastně taky. Jiný respondent na otázku odpověděl, že je to poslední možnost. Další respondent považuje rozvod za selhání manželů.

Otázka č. 12

Graf 15 Svatba

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf popisuje názory respondentů na svatbu. 140 dotázaných považuje svatbu za příjemnou událost, která upevní vztah, není však nutná pro fungování rodiny. 70 respondentů si myslí, že svatba znamená plánování společného života a dětí. 55 respondentů se domnívá, že svatba je důležitý krok, který by měl udělat každý, kdo chce založit rodinu. 13 respondentů svatbu považuje za přežitek minulého století, který jen omezuje lidem svobodu. 11 respondentů považuje svatbu za kompromis dvou lidí (zbavení se zlovyků, společné zájmy,...). 9 dotázaných svatbu označil za nový začátek.

Z ostatních odpovědí stojí za zmínku odpověď respondenta, jenž svatbu považuje za veřejné potvrzení lásky a důvěry v toho druhého, definitivní potvrzení toho, že patří s partnerkou k sobě. Další z dotázaných na otázku odpověděl, že jsou to zbytečně vyhozené peníze za jeden den následovaný drahým rozvodem. Několik respondentů se shodlo, že svatba je změna oficiálního stavu dvou lidí dle zákona.

3.5 Souhrn a interpretace

Výzkum přinesl mnoho zajímavých výsledků. Více než polovina respondentů se shodla, že nejlepší věk pro narození prvního dítěte jak u žen tak i mužů je mezi 26. – 30. rokem věku. Ve srovnání s výzkumem od Kastrňáka a spol. (2010) lze vyvodit, že respondenti předpokládají narození prvního dítěte nejpozději ve 30. letech bez ohledu na pohlaví a vzdělání.

Většina respondentů uvedla, že si myslí, že ideální počet dětí v rodině jsou 2. Dvoudětný model rodiny potvrdil i výzkum, který byl proveden v roce 2009. (Kastrňák a spol., 2010) Přibližně 10 respondentů si myslí, že žádný ideální počet dětí neexistuje, že vše záleží na rodičích, jejich schopnostech a možnostech.

Většina dotázaných si myslí, že je pro výchovu dětí lepší, když jsou jejich rodiče oddáni. Podle mého názoru děti v případě rodičů žijících v manželství nemate rozdílné příjmení rodičů.

Pozitivně mě překvapily některé odpovědi respondentů na otázku manželství před nebo až po narození dítěte. Líbilo se mi, že se muži rádi se svými partnerkami a nenechají vše jen na ni. Na druhou stranu se ve výzkumu objevila odpověď, kdy byl doporučen potrat. Takle odpověď mne celkem zaskočila, absolutně mne nenapadla.

Na otázku rozvod se většina shodla, že se jedná o nepříjemnou událost, považují ho za životní selhání.

Svatba pro respondenty představuje příjemnou událost, zodpovědný začátek, projev lásky či druh smlouvy. Jeden respondent označil svatbu za hezký den s doživotními následky. Myslím si, že má pravdu, protože se pro novomanžele vše změní, počínaje jejich příjmením po majetek.

Nyní se pokusím na základě získaných výsledků vyhodnotit hypotézy, které jsem si na začátku výzkumu stanovila.

Ověření hypotézy H1: Uzavřít manželství plánují před narozením dítěte více ženy než muži.

K hypotéze se vázala otázka č. 10. Na otázku odpovědělo 252 žen, z nich souhlasilo s uzavřením manželství před narozením dítěte 75, což je 30 % z dotázaných žen. Mužů na otázku odpovědělo 62, z nichž 15 zvolilo možnost uzavření manželství před narozením dítěte, což je 24 % z dotázaných mužů. Z výsledku výzkumu vyplývá, že ženy častěji plánují uzavřít manželství před narozením dítěte. **Hypotéza je potvrzena.**

Ověření hypotézy H2: Dvě děti v rodině plánují více ženy než muži.

K hypotéze se vázala otázka č. 8. Ze zkoumaného vzorku 252 žen plánuje 180 z nich dvě děti v rodině, což je 71,5 % z dotázaných žen. Z 62 dotázaných mužů plánuje jenom 35 z nich dvě děti, což po výpočtu dělá 56,5 % ze zkoumaných mužů. Z výzkumu vyplývá, že dvě děti v rodině plánují více ženy než muži. **Hypotéza je potvrzena.**

Ověření hypotézy H3: Vysokoškoláci preferují narození prvního dítěte u mužů až po 30. roku věku častěji než středoškoláci s maturitou.

K hypotéze se vztahovala otázka č. 7. Na otázku odpovědělo 137 respondentů se středním vzděláním s maturitou, z nichž 28 preferuje narození prvního potomka u mužů až po 30. roku věku. Po sečtení dostudovaných a nedostudovaných vysokoškoláků na otázku odpovědělo 146 respondentů, z nichž 54 preferuje narození prvního dítěte u mužů až po 30. roku věku. Z výzkumu vyplývá, že vysokoškoláci preferují narození prvního dítěte u mužů až po 30. roku věku častěji než středoškoláci s maturitou. **Hypotéza je potvrzena.**

Ověření hypotézy H4: Mladí ve věku 20 – 24 let označují častěji ideální věk ženy pro první dítě mezi 26. – 30. rokem života než mladí ve věku nad 30 let.

K hypotéze se vztahovala otázka č. 6. Ze zkoumaného vzorku 314 respondentů odpovědělo na dotazník ve věku 20 – 24 let 89 respondentů, z nichž 46 zvolilo pro ženu k narození prvního dítěte věk mezi 26. – 30. rokem života, po přepočtení dělá 51,7 % z dotázaných. Po sečtení všech respondentů ve věku nad 30 let na otázku odpovědělo 103 dotázaných. 57 z nich si myslí, že nejvhodnější věk k narození prvního dítěte pro ženu je ve věku mezi 26. – 30. rokem života, v přepočtu to je 55,4 % z dotázaných. Z výzkumu vyplývá, že mladí ve věku nad 30 let označují častěji ideální věk ženy pro první mezi 26. – 30. rokem života než mladí ve věku 20 – 24 let. **Hypotéza se nepotvrdila.**

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci s názvem Pojetí rodiny u mladých lidí a jejich názory na rodinný život jsem se věnovala tématům rodiny, manželství, svatby a rozvodu. Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit názory mladých lidí ve věku do 39 let na rodinný život.

Teoretická část bakalářské práce se věnuje obecné charakteristice základních pojmů týkající se rodiny.

V první kapitole jsem vysvětlila hlavní funkce rodiny a pokračovala jsem nejznámějšími základními typy rodiny.

Ve druhé kapitole jsem se pokusila charakterizovat, jak vypadá život současné moderní rodiny a její typické problémy. Nastínila jsem způsob, jak si mladí lidé hledají svého životního partnera, jaké mají představy o jeho vlastnostech a jaká mají očekávání vůči manželským partnerům. Zjistila jsem také zajímavý fakt, že se za posledních 20 let zvýšil počet nemanželských dětí až na téměř 50 % všech živě narozených dětí v České republice.

Velký vliv na odkládání manželství a dětí na vhodnější dobu podle mého názoru je, že roste množství nesezdaných soužití, které trvá okolo 2 — 3 let. V posledních letech se objevuje také nový trend nazývaný se singles. Mladá generace odkládá vstup do manželství, kdy se průměrný věk novomanželů pohybuje okolo 30 let, ale i průměrný věk žen při narození prvního dítěte roste.

Praktická část práce je věnována samotnému výzkumu, stanovení cíle a hypotéz. Výzkum měl za úkol zmapovat názory mladé generace převážně na téma dětí, svatby, rozvodu a manželství. Cílem výzkumu bylo identifikování konkrétních názorů a postojů mladých lidí na rodinný život.

Jak tedy vypadají názory dnešní mladé generace? Vybrala jsem čtyři hlavní pojmy charakterizující rodinný život, které by mohly poodhalit, co si mladí myslí.

Svatbu považují za příjemnou událost, která veřejně a oficiálně potvrdí projev lásky dvou lidí. Z výzkumu vyplývá, že rozvod považují za určitých okolností nutností, ukončení nešťastného manželství a za selhání manželů. Pokud by si mladí lidé mohli zvolit, kolik dětí by v budoucnosti chtěli, jejich volba by ve většině případů zněla 2 děti. Nejvhodnější věk pro založení rodiny pro muže i ženy je mezi 26. – 30. rokem věku.

Z výzkumu také vyplývá, že mnoho mladých lidí ctí a považují manželství za nejrozšířenější a nejpreferovanější variantou partnerského života.

Shrnu – li vše, co bylo v práci uvedené, mohu tvrdit, že manželství mladí lidé chápou jako jednu z důležitých institucí potřebnou pro výchovu svých dětí.

„Abyste pochopili lásku vašich rodičů, musíte sami vychovávat děti“

(Čínské přísloví)

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- FIALOVÁ, L. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, 163 s. ISBN 80-85850-87-7.
- JANIŠ, K., SVATOŠ, T. *Rodina a otázky s ní související: učební text*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1998, 101 s. ISBN 80-7041-842-7.
- KATRŇÁK, T., LECHNEROVÁ, Z., PAKOSTA, P. FUČÍK, P. *Na prahu dospělosti: partnerství, sex a životní představy mladých v současné české společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2010, 222 s. ISBN 978-80-7363-352-3.
- KOHOUTEK, R. *Základy užití psychologie*. Brno: Akademické nakladatelství, s. r. o., 2002, 544 s. ISBN 80-214-2203-3.
- KRAUS, B. *Společnost, rodina a sociální deviace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 158 s. ISBN 978-80-7435-411-3.
- MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986, 336 s. ISBN 08-011-86.
- MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 161 s. ISBN 80-86429-19-9.
- MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 2. upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 250 s. ISBN 80-86429-05-9.
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008, 323 s. ISBN 80-864-2958-X.
- NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 3. vyd. Praha: Academia, 2009, 287 s. ISBN 80-200-0690-7.
- PETRUSEK, M. a kol. *Velký sociologický slovník 2, P – Ž*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996, 749 – 1627 s. ISBN 80-7184-310-5.
- PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2012, 208 s. ISBN 978-80-247-3470-5.
- SINGLY, de F. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, s.r.o. 1999, 127 s. ISBN 80-7178-249-1.
- SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2007, 219 s. ISBN 978-80-262-0217-2.
- ŠPÁNIK, M. *Sociálna determinácia výchovy v rodine a v škole*. 1. vyd. Trenčín: NAŠA TLAČ, 1994, 86 s. ISBN 80-966994-3-1.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-80-246-0956-0.

STUDIJNÍ TEXTY

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008, 272 s. ISBN 978-80-223-2391-8.

IVANOVÁ, K., OLECKÁ, I. *Metodologie vědecko – výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010, 44 s. ISBN 978-80-87240-33-5.

VAVŘÍK M. *Vybrané sociologické problémy*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010, 66 s.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 15.3. 2016] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prumerny_vek_zen_pri_narozeni_1_ditete_v_letech_1950_2014>

Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 15.3. 2016] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/podil_deti_narozenych_mimo_manzelstvi_v_letech_1950_2014>

Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 19.3. 2016] Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20566735/400811a1.pdf>>

Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 10.3. 2016]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20554227/1300691502.pdf/2d1cd176-fb5a-4dff-af70-66bb8ee71f8f?version=1.0>>

Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 19.3. 2016] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prumerny_vek_zen_pri_narozeni_1_ditete_v_letech_1950_2014>

Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 20.2. 2016] Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20556123/3202031405.pdf/773b9f7d-f277-4291-88ea-570ac89d5b80?version=1.0>>

Český statistický úřad [online], 2016, [cit. 20.3. 2016]. Dostupné z:
<<https://www.czso.cz/documents/10180/20541791/170227-14.pdf/27ebcd5e-95ba-4ef4-8c65-c2a9bc58f9d8?version=1.0>>

Rodina a její význam, funkce rodiny [online], 2016, [cit. 28.2.2016] Dostupné z:
http://www.jarjurek.cz/archiv/Vyuka/rodina_funkce_vyznam_ucebnice.pdf

Wikipedie [online], 2016, [cit. 15.3. 2016]. Dostupné z:
<<https://cs.wikipedia.org/wiki/Man%C5%BEelstv%C3%AD>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČSÚ Český statistický úřad.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950 - 2014.....	21
Graf 2 Průměrný věk žen při narození 1. dítěte v letech 1950 - 2014.....	23
Graf 3 Sňatky a rozvody	25
Graf 4 Věk respondentů	30
Graf 5 Pohlaví	31
Graf 6 Nejvyšší dosažené vzdělání	31
Graf 7 Rodinný stav.....	32
Graf 8 Počet dětí	33
Graf 9 Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte pro ženu.....	33
Graf 10 Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte pro muže	34
Graf 11 Ideální počet dětí v rodině.....	35
Graf 12 Pro výchovu dětí je lepší uzavřít manželství	36
Graf 13 Pokud byste s partnerem/kou očekávali narození potomka a nebyli sezdáni	36
Graf 14 Rozvod	37
Graf 15 Svatba	38

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Sňatečnost svobodných, 2004 - 2014.....	22
Tabulka 2 Živě narození podle rodinného stavu ženy.....	23

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentka 3. ročníku bakalářského studia. Prosím o vyplnění krátkého dotazníku, který bude sloužit jako podklad pro praktickou část bakalářské práce. U každé otázky s možnostmi zvolte, prosím, jen jednu odpověď, která se Vás týká. Vybranou možnost odpovědi, prosím, zakroužkujte. Dotazník je anonymní.

1. *Věk:*

- a) méně než 19 let
- b) 20 – 24 let
- c) 25 – 29 let
- d) 30 – 34 let
- e) 35 – 39 let

2. *Pohlaví:*

- a) muž
- b) žena

3. *Dosažené vzdělání:*

- a) základní
- b) střední (bez maturity)
- c) střední s maturitou
- d) vysokoškolské dokončené
- e) vysokoškolské nedokončené

4. *Rodinný stav:*

- a) svobodný (á) s partnerem, žijeme odděleně
- b) svobodný (á) bez stálého partnera
- c) ženatý (vdaná)
- d) rozvedený (á)
- e) nesezdané soužití
- f) vdovec (vdova)

5. *Kolik máte dětí?*

- a) 1 dítě
- b) 2 děti
- c) 3 a více dětí
- d) žádné dítě

6. *Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte je pro ženu podle Vašeho názoru:*

- a) méně než 20 let
- b) mezi 20. – 25. rokem věku
- c) mezi 26. – 30. rokem věku
- d) mezi 31. – 35. rokem věku
- e) v pozdějším věku
- f) na věku nezáleží

7. *Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte je pro muže podle Vašeho názoru:*

- a) méně než 20 let
- b) mezi 20. – 25. rokem věku
- c) mezi 26. – 30. rokem věku
- d) mezi 31. – 35. rokem věku
- e) v pozdějším věku
- f) na věku nezáleží

8. *Jaký je podle Vás ideální počet dětí v rodině?*

- a) žádné
- b) 1
- c) 2
- d) 3
- e) Vlastní odpověď: _____

9. *Myslíte si, že je lepší pro výchovu dětí uzavřít manželství?*

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

10. Pokud byste s partnerem (kou) očekávali narození potomka a nebyli sezdáni,

- a) uzavřete manželství před narozením dítěte
- b) uzavřete manželství, až Vaše dítě povyroste
- c) dítě není důvod k uzavření manželství
- d) vám by se to nestalo, nejdříve byste se vzali
- e) Vlastní odpověď: _____

11. Rozvod podle Vás je

(vyberte pro Vás tu nejmýstižnější variantu)

- a) běžná a normální věc
- b) nepříjemná situace, která nepříznivě ovlivňuje život dětí a rodičů
- c) začátek nového života
- d) ukončení nešťastného manželství
- e) přetahování se o péči dětí a majetek
- f) vytahování „špíny“ před soudem
- g) Vlastní odpověď: _____

12. Svatba podle Vás je

(vyberte pro Vás tu nejmýstižnější variantu)

- a) přežitek minulého století, který jen omezuje lidem svobodu
- b) příjemná událost, která upevní vztah, není však nutná pro fungování rodiny
- c) důležitý krok, který by měl udělat každý, kdo chce založit rodinu
- d) nový začátek
- e) plánování společného života a dětí
- f) kompromis dvou lidí (zbavení se zlovyků, společné zájmy, ..)
- g) Vlastní odpověď: _____

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.